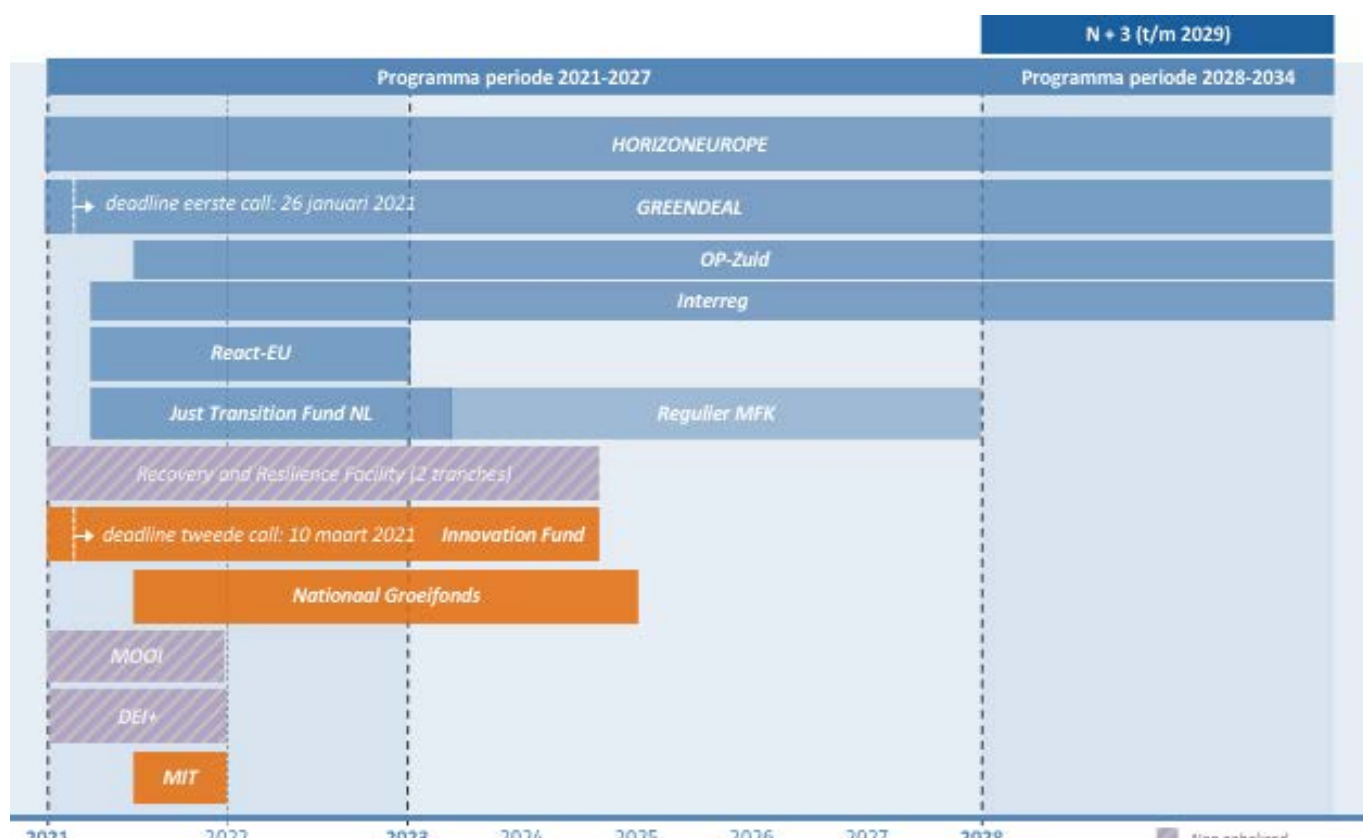

A photograph of a complex industrial system, likely a chemical plant, featuring large, curved, metallic pipes. The entire image is overlaid with a semi-transparent blue filter. The pipes are arranged in a dense, interconnected network, with some showing signs of wear or rust. The background shows structural elements of the building, including beams and grates.

Factsheets publieke financieringslandschap Groene Chemie

Tijdslijn financieringsprogramma's

DISCLAIMER:

In het overzicht zijn regelingen opgenomen die met specifieke openstellingen werken.

Programma's met doorlopende mogelijkheden voor indiening zijn niet opgenomen. (Status 8/12/2020)

Overzicht: Europees financieringsinstrumentarium

Stuctuur- en investeringsfondsen

EFRO: OP-ZUID	Just Transition Fund	INTERREG NWE	INTERREG Europe	INTERREG DE-NL
INTERREG VL-NL	INTERREG EMR	RRF	React-EU	Asylum and Migration (AMF)
ELFPO	EFMZV	ESF+		

Thematische programma's en fondsen

Horizon Europe	Innovation Fund	EIC	Greenddeal	CEF
Creative Europe	LIFE	Digitaal Europa	Justice, Rights and Values Fund	ERASMUS+
Single Market Programme (SMP)	European Urban Initiative			

Alternatief

InvestEU / EIB	IPCEI	EEE-F	ELENA
-------------------	-------	-------	-------

Van toepassing op EN Zuid

Niet van toepassing op EN Zuid

Peildatum:
8 dec 2020

Overzicht: Nationaal financieringsinstrumentarium

Nationaal

Groeifonds	InvestNL	DEI+	MOOI	Topsector Energie- studies Industrie
Versnelde klimaat- investeringen industrie	Innovatie- krediet	MIT	SDE++	

Regionaal

Innovatie- fonds Brabant BOM	Zeeuws Investerings- fonds	Limburgs Energiefonds	BOM Capital I	Chemelot Ventures
MKB leningen- fonds LIOF	BOM Investments	Ontwikkel- fonds LBDF	Seed-fonds LBDF	Polestar Circular Economy Debt Fund
Participatie- fonds LIOF	MKB- Plusfaciliteit	Energiefonds Brabant		

Algemeen

DOEL

1. Crisisherstel in context Corona
2. Voorbereiding op een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie

VOOR WIE

Innovatief en brede MKB

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Stand van zaken: Momenteel legt het programmabureau Stimulus de hand aan voorbereiding en besluitvorming met de Europese Commissie. Parallel hieraan loopt op Europees en nationaal niveau nog de besluitvorming over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) van Europa. De start van REACT-EU wordt in maart 2021 verwacht. (stand 8/12/2020)

Budget

MAX. SUBSIDIEPERCENTAGE

Nog niet bekend, eerdere OP-Zuid subsidies gericht op innovatie in bandbreedte 35-50%

MINIMALE PROJECTOMVANG

Nog niet bekend, eerdere OP-Zuid subsidies gericht om overlap MIT te voorkomen (MIT max. 350k subsidie)

€ 56,2 MLJ.

Totaal budget zuid-Nederland
€ 49,5 mlj. aangevuld met € 6,7 mlj. rijkscofinanciering

Inhoud

Innovatie in lijn met RIS 2021

Onderdeel van Next-Gen EU. Het EFRO deel van deze middelen wordt uitgezet als extra budget onder OP 2014-2020. Stimulus als regionaal programmabureau de uitvoerder van de regeling

- Luik per provincie en luik voor Zuid-Nederlandse samenwerking.
- First come, first serve
- Beoordelingscriteria aangepast voor specifieke openstelling

Let op

REACT-EU middelen moeten zijn besteed voor 31-12-2023

Samenwerkende projectpartners dienen dienen aan de voorkant de afspraken vast te leggen in een samenwerkingsovereenkomst

Meldt project nu al aan voor de projectenlijst

Mogelijke acties

PILOT- EN DEMONSTRATIEPROJECTEN

Deze regeling is uitermate geschikt voor het testen en demonstreren van nieuwe technologieën/ontwikkelingen in TRL 6 t/m 9. De ENZuid projecten die zich nog in de pilot- en demonstratiefase bevinden kunnen aanhaken op deze regeling. De projecten moeten zich richten op de RIS 2021 waar Groene Chemie binnen past.

Algemeen

DOEL

Het Operationeel Programma Zuid zet in op een slimmer en groener Zuid-Nederland.

VOOR WIE

Quadruple Helix met nadruk op MKB

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Stand van zaken: Momenteel wordt het programma uitgewerkt. Voor het kunnen indienen van het programma bij de Europese Commissie is het programmabureau nog in afwachting van definitief worden MFK-onderhandelingen, en daarmee publicatie Europese verordeningen. Zodra dit gepubliceerd is zal programma ter besluitvorming aan de Europese Commissie worden voorgelegd. De start van OP-ZUID wordt in Q3-Q4 2021 verwacht. (stand 8/12/2020)

Budget

MAX. SUBSIDIEPERCENTAGE

Nog niet bekend, eerdere OP-Zuid subsidies gericht op innovatie in bandbreedte 35-50%

MAX. SUBSIDIEBEDRAG

Nog niet bekend, eerdere OP-Zuid subsidies gericht om overlap MIT te voorkomen (MIT max. 350k subsidie)

€ 109 MLJ.

Totaal beschikbare subsidie

Inhoud

OPZuid 2021-2027 is toepassingsgericht en richt zich op de hogere TRL-niveaus 6 t/m 9. TRL 9 kan alleen als ook de lagere TRL's onderdeel zijn van een project.

RIS 2021 vormt belangrijk vertrekpunt

Stimulus als regionaal programmabureau de uitvoerder van de regeling

Projecten dragen bij aan innovatieve oplossingen binnen de vijf grote maatschappelijke transitie die in Zuid-Nederland en op mondiale schaal spelen:

- Energie
- Klimaat
- Grondstoffen
- Landbouw & voeding
- Gezondheid

Let op

Huidige programma krijgt aanvullende middelen vanuit REACT-EU. Reguliere middelen daardoor later ingezet.

Samenwerkende projectpartners dienen aan de voorkant de afspraken vast te leggen in een samenwerkingsovereenkomst

U vraagt subsidie aan via het EFRO-webportaal.

PILOT- EN DEMONSTRATIEPROJECTEN

Deze regeling is uitermate geschikt voor het testen en demonstreren van nieuwe technologieën/ontwikkelingen in TRL 6 t/m 9. De ENZuid projecten die zich nog in de pilot- en demonstratiefase bevinden kunnen aanhaken op deze regeling.

De projecten moeten zich richten op de RIS 2021, waar Groene Chemie binnen past en de volgende onderwerpen specifiek aandacht krijgen:

- Biobased economie
- Circulaire economie
- Duurzame warmte
- Grondstoffentransitie
- Verduurzamen en hybridiseren van industriële energievraagstukken

Daarbij richt het programma zich op MKB partijen. Deze dienen onderdeel te zijn van het samenwerkingsverband.

Algemeen

DOEL

Demonstreren van innovatieve en koolstofarme technologieën (het budget van het fonds komt vanuit de opbrengsten van het Europese Emissions Trading System ETS).

VOOR WIE

- Bedrijven
- Consortium

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Call open voor kleinschalige projecten (stand 8/12/2020)

Budget**60%**

Max. subsidiepercentage

MAX. SUBSIDIEBEDRAG

Kleine call: max. 4,5 mln

Grote call: geen bovengrens

€ 10 MLD.

Totaal beschikbaar budget

Totaalbudget twee calls benutten hiervan 1,1 miljard euro

Inhoud

Het Innovation Fund maakt onderscheid tussen grote en kleine projecten.

De eerste call was gericht op grootschalige projecten met een investeringsomvang groter dan 7,5 miljoen euro (CAPEX). De tweede call is gericht op kleinschalige projecten met een investeringsomvang van 2,5 tot 7,5 miljoen euro (CAPEX).

De call voor kleinschalige projecten is net geopend. Deadline is 10 maart 2021. Openstelling grootschalige projecten wel weer verwacht.

Aanvraagprocedure grootschalige projecten bestaat uit een tweetrapsraket. Aanvraagprocedure kleinschalige projecten bestaat uit één fase.

Let op

Vijf gunningscriteria grootschalige projecten:

1. Potentieel vermijding van broeikasgasemissie (fase 1)
2. Mate van innovatie (fase 1)
3. Projectvolwassenheid (fase 1)
4. Schaalbaarheid (fase 2)
5. Kostenefficiëntie (fase 2).

Voor kleinschalige projecten worden deze criteria vereenvoudigd.

Beoordeling van voorstellen gebeurt door onafhankelijke experts aangesteld door INEA (Uitvoerend Agentschap innovatie en netwerken). RVO in Nederland eerste aanspreekpunt.

Combineren van Innovation Fund subsidie met andere subsidies is toegestaan.

PROJECTEN KUNNEN ZICH RICHTEN OP

Het programma focust op de volgende technologieën:

- Koolstofarme technologieën en processen in de energie-intensieve industrie
- Producten die koolstof-intensieve producten vervangen
- CCU, carbon capture and utilisation
- CCS, carbon capture and storage (ook batterijen)
- Duurzame energieopwekking
- Energieopslag

Daarbij zijn projecten die een koppeling vormen tussen deze onderwerpen, welkom in de call.

KLEINSCHALIGE PROJECTEN

De call voor kleinschalige demonstratieprojecten van innovatieve en koolstofarme technologieën staat open voor projecten uit de sectoren energie-intensieve industrie, hernieuwbare energie, energie opslag, producten die koolstof-intensieve producten vervangen en cross-cutting projecten.

GROOTSCHALIGE PROJECTEN

Op dit moment is er geen openstelling. Zodra er een nieuwe openstelling komt kunnen de projecten in de pilot/demofase met een projectomvang vanaf €7.5 miljoen worden aangesloten.

Algemeen

DOEL

Ondersteunen bij de ontwikkeling van duurzame en koolstofarme innovaties gericht op één van de Green Deal doelen.

VOOR WIE

Bedrijven en kennisinstellingen

SAMENWERKINGSVERBAND**VERPLICHT?**

✓ (internationaal)

Status

20 openstaande calls
(stand 8/12/2020)

Budget**50% - 100%**

Max. subsidiepercentage

3M - 40M

Max. projectomvang
Varieert per thema

€ 1 MLD.

Totaal beschikbaar budget

Inhoud

Project moet passen onder een van de acht thematische gebieden of een van de twee horizontale gebieden. In huidige call is onderverdeeld in 20 openstellingen

Deadline call 1: 26 januari 2021

Niet opportuun. Let op deadlines van mogelijke volgende calls.

Huidige openstellingen richting zich op TRL 4-7

Let op

Er zitten grote verschillen tussen de verschillende thematische gebieden qua omvang van het aan te vragen subsidiebedrag.

Het programma valt onder Horizon Europe programma.

Een aanvraag vraagt om Europese samenwerking met minimaal 3 partijen

Een plan moet altijd een aanpak bevatten rond het verspreiden en breed beschikbaar stellen van de nieuwe opgedane kennis voor andere partijen in Europa

Mogelijke acties

RESEARCH & DEVELOPMENT PROJECTEN

Green Deal richt op specifieke, impactvolle technologische en maatschappelijke innovaties die op relatief korte termijn kunnen bijdragen aan de duurzame transitie.

In de huidige call is thema drie in lijn met de ENZUID-ambities gericht op schone energie en circulaire economie. Hierbij kunnen projecten zich richten op

3.1 Closing the industrial carbon cycle to combat climate change

3.2 Demonstration of systemic solutions for the territorial deployment of the circular economy

Voor ENZuid kunnen een dergelijke openstellingen interessant zijn voor projecten die nog niet voorbij TRL 7 zijn.

Ook thema 2. clean, affordable and secure energy bevat inspiratie. Onder dit thema valt actie 2.2 Develop and demonstrate a 100MW electrolyser upscaling the link between renewables and industrial applications.

Algemeen

DOEL

Ondersteuning van de energietransitie in fossielafhankelijke regio's door middel van concrete projecten met de industrie en het scholen- en omscholen van werknemers.

VOOR WIE

Triple helix partijen

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Stand van zaken: Budgetverdeling voor Nederland is tussen de regio's overeengekomen. Volgende stap voor lidstaat Nederland is uitwerking van een programma en dit ter goedkeuring voorleggen aan de Europese Commissie. Parallel hieraan loopt op Europees en nationaal niveau nog de besluitvorming over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) van Europa. Verwachte start programma en uitvoeringsniveau (landelijk of regionaal) is nog niet bekend. (stand 8/12/2020)

Budget

€ 628 MLJ.

Totaal beschikbare budget

Voor heel NL.

Zuid-NL: € 180 mlj.

Inhoud

Gebieden in Zuid-Nederland in aanmerking komen zijn: West-Noord-Brabant, Zeeuws-Vlaanderen en overig Zeeland (Kanaalzone Terneuzen-Gent en industrie Vlissingen e.o.) en Zuid-Limburg.

Uitvoering van het programma in Nederland betreft primair investeringen in onderzoeks- en innovatieactiviteiten, in technologie en infrastructuur en in omscholing en bijscholing.

Verwachte start van het programma is nader te bepalen. Ook uitvoeringsniveau en wijze van openstellen budget nog niet bekend.

Uitsluiting van de volgende investeringsdoeleinden: fossiele brandstoffen, de tabaksindustrie en kernenergie.

Recovery and Resilience Facility (RRF)

Algemeen

DOEL

Steun voor overheidsinvesteringen en hervormingen die de economie van de lidstaat veerkrachtiger maakt: Herstel van het groeipotentieel van de economie, bevordering van het scheppen van werkgelegenheid in de nasleep van de COVID-19-crisis, en het bevorderen van duurzame groei.

VOOR WIE

Primaire doelgroep zijn overheden

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Stand van zaken: Om in aanmerking te komen voor de facility moet iedere lidstaat moet een Nationaal Herstelplan opstellen. Opstellen van het NL Herstelplan verloopt via het Rijk. Dit dient uiterlijk 30 april 2021 te zijn ingediend. Volgende stap is dan goedkeuring door de Europese Commissie. Verwachte start programma en concrete invulling is nog niet bekend. (stand 8/12/2020)

Budget

NB.

Max. subsidiebedrag

Verwachting dat gemiddelde projectomvang groter zal zijn dan bij REACT-EU

€ 5,6 MLD.

Totaal beschikbare budget

De beschikbare middelen zijn in twee tranches verdeeld: t/m december 2022: 3,7 miljard euro
2023 t/m december 2024: 1,9 miljard euro

Inhoud

Nationaal Herstelplan:

- Op basis van landenspecifieke aanbeveling;
- Bevat input van provincies en grote gemeenten;
- Richt zich op hervormingen én investeringen;

Aanbevelingen NL

Focus economisch beleid op:

- Investeringsgerichte onderzoek en ontwikkeling;
- Hernieuwbare energie, energie-efficiëntie;
- Strategieën ter vermindering broeikasgassen;
- Het aanpakken van knelpunten in het vervoer;
- Vervroegen publieke investeringsprojecten toegespitst op groene en digitale transitie.

Algemeen

DOEL

Stimuleren van wetenschap en innovatie in het bedrijfsleven en de academische wereld.

VOOR WIE

- Organisaties actief in R&D in internationaal verband
- Individuele onderzoekers

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

- ✓ (doorgaans min. 3 partners uit 3 EU-landen)

Status

Aangekondigde openstellingen in programma 2021 nog niet gericht op onderzoek en innovatie (stand 8/12/2020)

Budget

70-100%

Max. subsidiepercentage

VERSCHILT/CALL

Max. subsidiebedrag

€ 80.9 MLD.

Totaal beschikbaar budget
Voorstel EC voor programma periode 2021 - 2027

Criteria

Inhoudelijke beoordelingscriteria verschillen per call. Horizon Europe is een hoog competitief instrument, met veel concurrentie van andere aanvragers uit Europa.

Horizon-projecten is altijd sterk gericht op onderzoek en innovatie (baanbrekend onderzoek).

Een projectvoorstel moet altijd passen binnen één van de pijlers of horizontale acties van Horizon:
Pijler 1: Excellente wetenschap.
Pijler 2: Wereldwijde uitdagingen en Europees industrieel concurrentievermogen.
Pijler 3: Innovatief Europa.

Horizontale actie: Verbreding van de deelname en versterking van de Europese Onderzoeksruimte.

Let op

RVO is nationaal contactpunt voor Horizon Europe.

De belangrijkste stappen:

1. Vind een geschikte call
2. Zoek buitenlandse partners
3. Schrijf een projectvoorstel.

Relevante calls wisselen elkaar veelvuldig af.

Horizon financiert vooral onderzoeks- en innovatieprojecten (soms specifiek met MKB).

VEELHEID AAN CALLS

Regeling gericht op Europese samenwerking in de onderzoeksfase. Hieronder zijn enkele voorbeelden gegeven.

ONDERZOEKS- OF AANJAAGPROJECTEN

Voor consortia van partners uit verschillende landen en sectoren. Een voorbeeld van een project is het beter laten aansluiten van internationale toeleveranciersketens om innovatie te versnellen.

INNOVATIEVE PROJECTEN

Door het midden- en kleinbedrijf. Hierbij gaat het om de ontwikkeling van (eco-)innovatieve technieken.

ONDERSTEUNENDE ACTIVITEITEN

Gericht op de vergemakkelijking van de toegang tot particulier kapitaal en omgevingen die bevorderlijk zijn voor innovatie.

Algemeen

DOEL

De EIC Accelerator is bedoeld voor MKB met radicaal nieuwe ideeën, ondersteund door een businessplan voor het uitrollen van oplossingen en technologieën, met ambities om op te schalen.

VOOR WIE

MKB met winstoogmerk, inclusief jonge bedrijven en start-ups, uit welke sector dan ook; er zijn geen vaste onderwerpen.

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Informatie gebaseerd op de programmaperiode 2014-2020, waarbij het wel zeker is dat het programma vanaf 2021 wordt voortgezet (status 8/12/2020)

Budget

€0,5 – € 2,5 MILJOEN
Max. subsidiebedrag

€ 15 MILJOEN
Max. equity

COMBINATIES ZIJN OOK MOGELIJK

Ervaringen 2014-2020

Criteria

Het moet gaan om radicaal nieuwe ideeën die te risicovol voor de markt zijn

Focus op TRL 6-9. Voor TRL 6-8 kunnen ook uitsluitend subsidies gevraagd worden. Voor TRL 9 kan uitsluitend equity aangevraagd worden. Als TRL 9 onderdeel uitmaakt van het project moet er van een combinatie tussen subsidies en equity (en TRL fases) sprake zijn. Vanaf 2021 wordt het ook mogelijk met equity-only te werken met een uitsluitende focus op TRL 9.

Jaarlijks zijn er een aantal cut-off momenten. Dit zijn tussentijdse deadlines en tot die tijd kunnen voorstellen doorlopend ingediend worden.

Projecten duren van 12 maanden tot 24 maanden

Interreg 2021 – 2027

Algemeen

DOEL

Stimuleren van internationale/interregionale samenwerking in duurzame projecten op het gebied van innovatie, onderzoek, duurzame energie, klimaatadaptatie en transport met de nadruk op een slimmer en groener Europa.

VOOR WIE

Samenwerkingsverbanden van bedrijven, kennisinstellingen en overheid. (Triple helix)

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

✓ (internationaal)

Status

Onduidelijk is nog hoe nationale budget verdeeld gaat worden over de Interreg programma's. Voor het kunnen indienen van het programma bij de Europese Commissie in afwachting van definitief worden MFK-onderhandelingen, en daarmee publicatie Europese verordening. Zodra dit gepubliceerd is zal programma ter besluitvorming aan de Europese Commissie worden voorgelegd. De start van Interreg wordt tussen Q2-Q4 2021 verwacht. (stand 8/12/2020)

Inhoud

Interreg is opgeknipt in verschillende territoriale en geografische programma's:

Interreg A: Duitsland-Nederland, Vlaanderen-Nederland, Euregio Maas-Rijn

Interreg B: North-West Europe, North Sea Region, Twee Zeeën

Het voortbestaan van het Interreg Twee Zeeën programma is twijfelachtig vanwege Brexit.

Budget

NB.

Max. subsidiepercentage

VERSCHILT/PROGRAMMA

Max. subsidiebedrag

€ 373 MLJ.

Totaal beschikbaar budget
Budget voor heel NL opgebouwd uit Interreg A en B.

Let op

Elk Interreg-programma kent haar eigen doelstellingen, maar het overkoepelende doel is om internationale samenwerking te stimuleren op het gebied van innovatie, onderzoek, duurzame energie en klimaatadaptatie

Ieder Interreg-programma kent zijn eigen secretariaat

Mogelijk komt er extra budget voor het huidige Interreg programma beschikbaar via REACT-EU. Daarover zijn nog onderhandelingen gaande.

INTERREGIONALE INNOVATIE ECOSYSTEMEN

De creatie van interregionale innovatie ecosystemen met als voorbeeld het VANGUARD initiatief.

INNOVATIEVE PROJECTEN

Door het midden- en kleinbedrijf. Hierbij gaat het om de ontwikkeling van (eco-)innovatieve technieken via demonstraties en pilots, eventueel gerelateerd aan onderzoeksinfrastructuur, proeftuinen en living labs.

KENNISUITWISSELING

Gericht op de kennisuitwisseling tussen de Europese partners in het project.

ACTIE - CROSSROADS2 SUSTAINABLE ENERGY

In de huidige programmaperiode is het nog mogelijk een CrossRoads2 Sustainable Energy aanvraag te doen. Dit is een regeling onder Interreg VL-NL met als doel het bevorderen van innovatieve grensoverschrijdende samenwerkings-projecten met een koolstofarme/CO2-besparende doelstelling. Max 150k subsidie per project tegen 50%. Call 2 en 3 volgen in januari en april 2021.

Algemeen

DOEL

Het doel van deze IPCEI regeling is het werken aan een robuuste waardeketen voor waterstof. Dit gebeurt door het bundelen van nationale waterstofprojecten in één grootschalig Europees project.

VOOR WIE

- Bedrijven
- MKB specifiek uitgenodigd om juist deel te nemen

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

- ✗ Niet verplicht, geniet wel de voorkeur

Status

De aanmelding voor de interessepeiling in dit programma is in september gesloten. De Europese Commissie werkt op basis van interessepeiling het instrument nader uit (status 8/12/2020)

Budget

TOT 100%

Max. subsidiepercentage
Van de onrendabele top

NB.

Totaal beschikbare subsidie

Inhoud

Important Project of Common European Interest (IPCEI) integreert meerdere nationale projecten tot één groot project op Europese schaal.

Nadruk op investeringsprojecten. Onderzoek en ontwikkeling kan ook in aanmerking komen.

Onderzoek de mogelijkheden om nog aan te haken bij dit programma. RVO voert de regeling uit. De vervolgstappen zijn nog niet duidelijk. Van de 83 ingediende projecten zijn 18 projecten afgewezen omdat deze niet voldoende waren uitgewerkt of alleen een haalbaarheidsstudie bevatten.

Algemeen

DOEL

De Europese Investeringsbank (EIB) is het instituut voor langetermijnfinanciering van de EU. Dienstverlening bestaat uit leningverstrekking, 'blending' en advisering.

VOOR WIE

Instellingen of ondernemingen – Eisen zijn afhankelijk van de doelgroep

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Publieke investeerder, kent doorlopend mogelijkheden voor investeringen (stand 8/12/2020)

Inhoud

De volledige uitvoering van een project is in handen van de instelling of onderneming die een lening heeft afgesloten bij de EIB.

'Blending' is samenvoeging van EU-subsidies met EIB-financiering

Financiering door EIB verschilt significant van 'standaard' aanvraagprocedures. Een aanvraagtraject vindt plaats door interactie en samenwerking met de Europese Investeringsbank (EIB).

Houdt rekening met langere doorlooptijd van start tot contractondertekening

Soms is er aan de investeringen die de EIB financiert een 'deadline' gekoppeld. Investerings moeten dus binnen een bepaalde tijd gerealiseerd

Mogelijkheden per doelgroep

Financiering verstrekt door EIB moet inhoudelijk in lijn zijn met nieuwe technologieën óf klimaatvriendelijke ontwikkelingen óf de structurele versterking van MKB. Er zijn daarbij verschillende opties

Overheden en andere publieke partijen

- Leningen van ten minste € 25 miljoen door de EIB, waarbij de EIB daarmee tot 50% van de totale projectomvang wil dekken De doelgroep zijn overheden en andere publieke partijen

- Ten minste € 100 miljoen aan totale omvang van een investeringsprogramma waar kleinere projecten onder staan. De EIB dekt tot 50% van deze kosten in de vorm van een lening.

Grotere bedrijven en beursgenoteerde middelgrote bedrijven

- Leningen en debt finance. In de regel verstrekt de EIB kapitaal vanaf € 25 miljoen, maar specifiek in dit geval kan het om lagere bedragen gaan. Financiering dient meestal in drie jaar uitgezet te worden, maar ook hiervoor maakt de EIB soms uitzonderingen

Midden- en kleinbedrijven

- Venture debt structuren waarbij de investeringen ingezet dienen te worden voor onderzoek en ontwikkeling (bijv. het vergroten van werkkapitaal) en in een periode tot drie jaar gereed dienen te zijn. De EIB wil met minimaal € 7,5 miljoen bijdragen en daarmee tot 50% van de totale kosten dekken,

Veel leningen werken via 'intermediairen'. Dus de EIB verstrekt kapitaal aan andere partijen die dit kapitaal weer 'doorverstrekken'. In Nederland doen vooral banken dit.

InvestEU 2021 – 2027

Algemeen

DOEL

Doelstelling is om met publieke garanties strategische investeringen te bevorderen gericht op de vier pijlers:

1. Duurzame infrastructuur
2. Onderzoek, innovatie en digitalisering
3. Kleine ondernemingen
4. Sociale investeringen en vaardigheden

VOOR WIE

Bedrijven

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

De precieze vorm en inhoud van InvestEU is nog onderwerp van discussie en onderhandeling. (stand 8/12/2020)

Budget

€ 47,5 MLD.

Totale geraamde garantie
Budget garantie is nog niet
vastgesteld door EC vandaar de
geraamde garantie.

Inhoud

InvestEU brengt 14 EU-financieringsinstrumenten onder één dak

Structuur:

- InvestEU Fund: publieke en particuliere investeringen mobiliseren aan de hand van garanties uit de EU-begroting.
- InvestEU Advisory Hub: Technisch advies verlenen voor investeringsprojecten die financiering zoeken.
- InvestEU Portal: een gemakkelijk toegankelijke database waarin projecten en investeerders worden bijeengebracht.

InvestEU loopt van 2021 tot en met 2027 en bouwt voort op EFSI.

Algemeen

DOEL

Het duurzaam versterken van het verdienvermogen van Nederland, ofwel het structureel vergroten van het bruto binnenlands product.

VOOR WIE

Ondernemers, kennis- instellingen en andere partijen. Decentrale overheden enkel in samenspraak met veldpartijen.

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Niet verplicht, gezien omvang wel logisch

Status

Na evaluatie van de eerste ronde die is doorlopen in 2020 zal in het voorjaar 2021 een volgende indieningsronde starten. Daarnaast zullen er subsidieregelingen worden ontworpen die partijen in staat stellen om zelf, zonder tussenkomst van een ministerie, voorstellen te kunnen indienen. De precieze vormgeving van dit proces wordt nog bekend gemaakt. (status 8/12/2020)

Budget

€ 30 MLJ.

Minimale projectomvang

€ 20 MLD.

Totaal budget voor de komende 5 jaar

Criteria

Het voorstel valt binnen een van de drie terreinen:

1. Kennisontwikkeling
2. R&D en innovatie
3. Infrastructuur

Een uitgewerkt plan met onderbouwing van onder andere de bijdrage aan de Nederlandse economie en samenleving, financiële kosten en baten en juridische uitvoerbaarheid.

Het voorstel is additioneel aan private en publieke investeringen en valt niet binnen een bestaande regeling van de Overheid.

Het voorstel is niet structureel, d.w.z. het voorstel heeft een duidelijke einddatum en exitstrategie.

Let op

De bijdrage aan het verdienvermogen (bbp-effect), maatschappelijke kosten en baten, en uitvoerbaarheid dienen goed onderbouwd te worden. Het effect op het BBP is leidend bij beoordeling.

Het betreft projectsubsidie, geen bedrijfsfinanciering.

Enkel projecten die niet (deels) door de markt gefinancierd kunnen worden, komen in aanmerking.

INFRASTRUCTUUR

Projecten waar wordt geïnvesteerd in mobiliteitsinfrastructuur (spoor, luchtvaart, havens, wegen), waterinfrastructuur, digitale infrastructuur en energie infrastructuur. Voor ENZuid geen directe aanknopingspunten.

KENNIS

Projecten die bijdragen aan het vergroten van kennis en vaardigheden. Hier kan gedacht worden aan een human capital programma op het gebied van Groene Chemie.

R&D & INNOVATIE

R&D- en innovatieprojecten in brede zin. Binnen dit terrein vallen onder andere fundamenteel onderzoek, doorontwikkeling van nieuwe technologieën of ideeën, innovatieve startups en wetenschapsinfrastructuur. De toegangspoort maakt geen onderscheid tussen verschillende wetenschappelijke disciplines. De nadruk ligt op de triple helix om samen onderzoeks- en innovatie-ecosystemen te versterken en nieuwe veelbelovende ecosystemen op te bouwen. Voor ENZuid kan hier gedacht worden aan een gezamenlijke propositie op het gebied van plastic of waterstof.

Algemeen

DOEL

Stimuleren van kortlopende, duurzame demonstratie- en pilotprojecten.

VOOR WIE

- Ondernemers
- Samenwerkingsverbanden met min. één ondernemer

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Openstelling met deadline 7 januari 2021, repeterend programma (status 8/12/2020)

Budget

25-50%

Max. subsidiepercentage
+10% voor middelgrote ondernemingen +20% voor kleine ondernemingen

15 MLN.

Max. subsidiebedrag

€ 86,1 MLN.

Totaal beschikbare subsidie

Criteria

Binnen de Demonstratie Energie- en Klimaatinnovatie (DEI+) zijn diverse thema's, waaronder CO2-reducerende maatregelen 'Circulaire Economie'.

Het moet een pilot- of demonstratieproject zijn rondom duurzame energie-opwek of -besparing.

U dient de financiering van uw eigen aandeel in de projectkosten (het deel dat niet gesubsidieerd wordt) rond te hebben.

Voor de projecten geldt een looptijd van maximaal 4 jaar.

De projecten moeten innovatief zijn naar de internationale stand van de techniek.

Let op

Laat uw projectidee (vrijblijvend) toetsen door TKI en/of RVO.

Indienen is nog steeds zinvol. Niet alle aanvragen die in behandeling zijn, zullen worden goedgekeurd. Het budget is overtekend, maar het is mogelijk dat niet alle ingediende aanvragen gehonoreerd worden.

Projecten mogen niet gestart zijn voordat de subsidieaanvraag is ingediend.

Mogelijke acties

PILOTPROJECTEN

Zoals proefprojecten waarin innovatieve CO2-reducerende maatregelen worden getest in omgevingen die representatief zijn voor het functioneren onder reële omstandigheden.

DEMONSTRATIEPROJECTEN

Voor praktijktoepassingen door een eindgebruiker/exploitant, omdat investeringssteun alleen mag worden ingezet voor de ondernemer die met zijn eigen activiteiten een milieuvoordeel realiseert tijdens de looptijd van het project (dat wil zeggen: uiterlijk bij ingebruikname van de installatie).

CIRCULAIRE ECONOMIE

Dit thema richt zich op recycling en hergebruik van afval en op pilotprojecten waarin fossiele grondstoffen worden vervangen door biobased grondstoffen. Het afval moet een nieuwe nuttige toepassing krijgen, bijvoorbeeld als grondstof voor nieuwe producten. Dit sluit aan bij enkele opschalingsprojecten van ENZUID.

Algemeen

DOEL

Ondernemers in de industrie de mogelijkheid geven een haalbaarheidsonderzoek van innovatief pilot- of demonstratieproject uit te voeren.

VOOR WIE

- Ondernemers
- Samenwerkingsverbanden met min. één ondernemer

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

de huidige call (2020) is gesloten, verwachting voortzetting in 2021 (status 8/12/2020)

Budget

50%

Max. subsidiepercentage

€ 500.000

Max. subsidiebedrag

€ 8 MLN.

Totaal beschikbare subsidie in de periode 2020-2021

Criteria

Drie typen studies zijn mogelijk:

1. Haalbaarheidsstudie
2. Milieustudie
3. Vergelijkbare studie.

De studie moet passen binnen één van de vijf programmalijnen:

1. Sluiting van industriële ketens
2. CO₂-vrij industrieel warmtesysteem
3. Max. elektrificatie en radicaal vernieuwende processen
4. CCUS
5. Overige CO₂-reducerende maatregelen.

De studie wordt gedaan door een onderneming of een samenwerkingsverband, waarbinnen minimaal één van de partijen een belanghebbende van de resultaten is..

Een studie heeft een looptijd van maximaal 1 jaar

Let op

Projecten moeten uiterlijk 6 maanden na de beschikking beginnen.

Projecten mogen niet gestart zijn voordat de subsidieaanvraag is ingediend.

Deze subsidie is op basis van eerst-komt-eerst-maalt.

U kunt het project niet volledig uitbesteden.

Zorg dat u claims over de werking van een techniek en het economisch perspectief goed onderbouwt.

Mogelijke acties

HAALBAARHEIDSSTUDIE

Zoals proefprojecten waarin innovatieve CO₂-reducerende maatregelen worden getest in omgevingen die representatief zijn voor het functioneren onder reële omstandigheden.

SLUITING VAN INDUSTRIËLE KETENS

innovaties in industriële ketens waarbij ook reststromen worden meegenomen. Daarbij speelt recycling van materialen en de inzet van biograndstoffen naar hoogwaardige producten een belangrijke rol

ELEKTRIFICATIE EN UITSTOOTVRIJ

Het ontwerp en de (her)inrichting van klimaatneutrale energie- en warmtesystemen voor en optimale procesefficiëntie van industriële clusters en bedrijven. ontwikkeling van kennis en kosteneffectieve innovaties voor volledig klimaatneutrale productieprocessen in 2050,

Mooi

Deze regeling richt zich op integrale oplossingen die bijdragen aan de klimaatdoelen.

De subsidie is maximaal € 4 miljoen per MOOI-project

Het moet gaan om een samenwerkingsverband met minimaal 3 ondernemingen dat het project gaat uitvoeren.

Status

Momenteel gesloten. Verwachting is dat deze regeling in 2021 opnieuw ingezet gaat worden

Let op

Specifieke labeling budget voor industrieel

Subthema's zijn circulaire kunststoffen, toepasbaar maken van waterstofproductie en inpassing in productieproces, elektrochemische productie van basischemicaliën

In project moet duidelijk sprake zijn een integrale aanpak, door een multidisciplinair samenwerkingsverband met vernieuwende MKB-ers en belanghebbenden.

Plan moet SMART gebouwd zijn, met nadrukkelijke mijlpalen om de voortgang te kunnen volgen. Financiering is gekoppeld aan deze mijlpalen

TOEPASBAAR MAKEN VAN WATERSTOFPRODUCTIE

Dit betreft het toepasbaar maken op GWe-schaal en inpassing daarvan in productieprocessen, als grondstof en brandstof voor industriële processen, en de integratie daarvan in het energiesysteem.

ELEKTROCHEMISCHE PRODUCTIE VAN BASISCHEMICALIËN

Productie van basischemicaliën en onderzoek naar de maatschappelijke en systeemimplicaties van industriële elektrificatie

CIRCULAIRE KUNSTSTOFFEN

Het sluiten van de keten voor de productstromen met het grootste marktaandeel in Europa, zoals PET, PE, PP, PS en PUR, zowel voor zuivere als gemengde materialen en producten.

Algemeen

DOEL

Stimuleren van innovatie bij het midden- en kleinbedrijf over regiogrenzen heen door middel van twee instrumenten: R&D samenwerkingsprojecten en Haalbaarheidsprojecten.

VOOR WIE

- MKB

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

- ✓ Wel voor R&D niet voor haalbaarheid

Status

MIT is een jaarlijks terugkerende regeling. In 2021 gaat deze regeling weer open. (status 8/12/2020)

Budget

35-40%

Max. subsidiepercentage

35% voor R&D projecten,
40% voor haalbaarheidsprojecten

€ 20K – 350K

Max. subsidiebedrag

Maxi 20K voor
haalbaarheidsprojecten en max
350K voor R&D projecten.

±€ 10 MLN.

Totaal beschikbare subsidie

Verwacht op basis van voorgaande jaren. €3 mln. Haalbaarheid en
€7 mln. R&D.

Inhoud

MIT is een jaarlijks terugkerende regeling. In 2021 gaat deze regeling weer open.

Haalbaarheidsprojecten uitvoerbaar, R&D projecten vereisen samenwerkingsverband.

In R&D samenwerkingsproject:

- Ten minste twee MKB's
- Minimaal 50% van subsidiabele kosten gedragen door ondernemingen in Zuid-Nederland
- Project gericht op industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling
- Bijdrage aan economische waarde deelnemers, topclusters/topsectoren en Zuid-Nederlandse economie
- Project draagt bij aan vernieuwing of nieuwe toepassing van producten, processen of diensten.
- Crossovers geven bonuspunten
- Project duurt max. twee jaar

Algemeen

DOEL

Stimuleren opwekking duurzame energie en CO₂-reductie in Nederland.

VOOR WIE

- Bedrijven
- (Non-profit)instellingen

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Betreft regeling met jaarlijkse openstelling (status 8/12/2020)

Budget

€ 300 PER TON CO₂-REDUCTIE
Max. subsidiebedrag

€ 5 MLD.
Totaal beschikbare subsidie wordt jaarlijks vastgesteld

Criteria

Alleen de beoogd producent kan SDE++-subsidie aanvragen.

Voor elke openstellingsronde van de SDE++ kunt u maximaal 1 aanvraag indienen per categorie.

Soms is het verplicht om een haalbaarheidsstudie met bijvoorbeeld een exploitatieberekening van het project uit te voeren.

Meestal zijn voor de productie-installatie 1 of meer vergunningen vereist (deze moeten vooraf zijn afgegeven).

Behalve de algemene voorwaarden, gelden er specifieke voorwaarden per categorie.

Let op

SDE++ is gefocust op het reduceren van CO₂.

SDE++ werkt net als een veiling die gefaseerd wordt opengesteld, waarbij de maximale subsidiebehoefte per fase toeneemt.

Alle technologieën krijgen een eerlijke kans krijgen en concurreren direct met elkaar.

Projectontwikkelaars kunnen een subsidieaanvraag indienen voor de 'onrendabele top': het verschil tussen de kostprijs van de techniek die de CO₂ reduceert (het 'basisbedrag') en de marktwaarde van de geproduceerde eenheid (het 'correctiebedrag').

Mogelijke acties

HERNIEUWBARE ELEKTRICITEIT, WARMTE OF GAS

Osmose, waterkracht, wind, zon, biomassa, compostering champost, geothermie (ultra)diep, zonthermie, biomassa.

CO₂-REDUCERENDE WARMTE

Aquathermie, daglichtkas, e-boiler, geothermie (ondiep), restwarmte, warmtepomp.

CO₂-REDUCERENDE PRODUCTIE

CO₂-afvang en -opslag, waterstof door elektrolyse.

Algemeen

DOEL

Ondernemingen financieren die Nederland duurzamer en innovatiever maken (géén subsidies).

NB.

Concurrentie van andere aanvragers

VOOR WIE

- Ondernemers

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Publieke investeerder, kent doorlopend mogelijkheden voor investeringen via participaties / achtergestelde leningen (status 8/12/2020)

Budget

€ 5 MILJOEN

Minimale participaties en achtergestelde leningen

€ 1,7 MLD.

Totaalbudget

Criteria

Investerings moeten bijdragen aan:

1. Het versnellen van de energietransitie
2. Het versnellen van de groei van innovatieve scale-ups met een hoog impact potentieel.

Een helder businessplan dat de levensvatbaarheid van de onderneming of het project aantoont, inclusief het zicht op een stabiele kasstroom.

Min. 50% van de totaal gevraagde financiering wordt verstrekt door andere professionele financiers.

De volledige financiering is niet rond te krijgen via reguliere financieringskanalen.

Let op

Voor technologische ontwikkelingen dient de financiering voor doorontwikkeling naar TRL niveau 7-8-9 (de 'demonstration' en 'deployment' fases).

De totale financieringsvraag, dus inclusief andere financiers, is groter dan 10 miljoen euro.

Belangrijke voorwaarde is een gekwalificeerd en gemotiveerd managementteam.

De nieuwe kennis moet beschikbaar komen voor Nederlandse kennisinstellingen.

De beoogde impact moet een groter bereik hebben dan alleen de onderneming.

PROEFFABRIEKEN

Voor het vergroenen van de industrie (lees: 'asset-heavy' industriële innovaties). Het gaat hier meestal om projecten waarbij de financiering vanuit verschillende partijen komt. InvestNL kan het laatste puzzelstukje zijn om de financiering rond te krijgen.

DUURZAME SCALE-UPS

Met duurzame ideeën die wereldwijd toegepast kunnen worden. Denk aan techniek om onderhoud van windmolens goedkoper te maken, een efficiëntere zonnecel, thermische energieopslag, of recycling van asbest-gecontamineerd metaal.

AANSLUITING BIJ PROJECTENPORTFOLIO

De projecten in portfolio ENZUID zijn prototype voorbeelden van projecten die op dit moment niet of niet snel genoeg tot stand komen, doordat de risico's in combinatie met onzekere terugverdiertijden en lange looptijden zich niet lenen voor bestaande financieringsinstrumenten in de markt. Invest-NL verwacht in een deel van deze financiering te kunnen voorzien.

Versnelde klimaatinvesteringen industrie

Algemeen

DOEL

Stimuleren van individuele ondernemers die CO2-besparende maatregelen willen nemen, waarvan de werking is bewezen en die gepaard gaan met hoge investeringskosten en een terugverdientijd langer dan 5 jaar.

GEMIDDELD

Concurrentie van andere aanvragers
Ongeveer € 12.85 milj., van het totaalbudget á € 28 milj. is nog beschikbaar

VOOR WIE

- Individuele ondernemingen uit de industrie, die voor eigen rekening en risico een project uitvoeren.

SAMENWERKINGSVERBAND VERPLICHT?

Status

Open voor indiening
(status 8/12/2020)

Budget

TOT 70%

Max. subsidiepercentage

Afhankelijk van het soort project en of het wel of geen midden- of kleinbedrijf betreft.

€ 3 MLJ.

Max. subsidiebedrag

Subsidie bedraagt minimaal
€ 125.000

€ 28 MLN.

Totaal beschikbare subsidie

€ 12.855.023 nog beschikbaar.
Peildatum 30-11-2020

Inhoud

- Aanvragen tot 14 december 2021, 17:00 uur

- Realisatie project uiterlijk op 21 december 2023

- Het project moet CO2-reductie opleveren
- De investering moet zich bewezen hebben in 3 of meer vergelijkbare projecten in de Nederlandse industrie. Of in een project waarvan op grond van de DEI+ al een subsidieaanvraag ingediend kan worden.
- De terugverdientijd van de investering zou zonder subsidie meer dan 5 jaar zijn.
- Niet starten met het project of verplichtingen aangaan voordat de subsidieaanvraag is ingediend.

Investerings thema's:

- energie-efficiëntie
- recycling en hergebruik van afval
- lokale infrastructuur
- overige CO2-reducerende maatregelen

Overzicht

Fonds	Organisatie	Doel	Bedrag	Vorm
Borgstelling MKB kredieten	RVO	Met de Borgstelling MKB-kredieten (BMKB) kunnen banken een gedeeltelijke borgstelling krijgen op het zekerhedentekort.	Overheid staat garant Voor 90% van de lening tot max. €1.500.000.	borg-stelling
Innovatie krediet	RVO	Het Innovatiekrediet is voor de ontwikkeling van veelbelovende en uitdagende innovaties met een uitstekend marktperspectief. Regeling speelt in op gat in de kapitaalmarkt, waarbij innovatieve projecten niet geheel uit eigen middelen of door de markt kunnen worden gefinancierd	Tot max €10.000.000	lening

Overzicht Noord-Brabant

Fonds	Organisatie	Doel	Bedrag	Vorm
Innovatiefonds Brabant BOM	BOM	Financiering van innovatieve mkb-bedrijven in de Brabantse topclusters hightech, life science, biobased, agrofood, logistiek en maintenance en op maatschappelijk relevante innovaties.	€250.000 - €5.000.000	lening/ participatie
BOM Capital I	BOM	Risicodragend investeren in startende en groeiende innovatieve ondernemingen en het bevorderen van een doorlopende kapitaalketen in Brabant (ketenregie).	€250.000 - €2.500.000	participatie
MKB-Plusfaciliteit	BOM	Toegang tot durfkapitaal voor gevestigde, innovatieve bedrijven die verder willen groeien (scale-ups). Interessant voor latere fase.	Min. €5.000.000 en max. €30.000.000 (cofinanciering door Brabant)	lening/ participatie
BOM Investments	BOM	Financiering voor start- en scale ups met groeipotentie en die bijdragen aan duurzame groei, werkgelegenheid en maatschappelijke impact.	€150.000 - €5.000.000	(achter-gestelde) lening/ participatie
Energiefonds Brabant	BOM	Financiering voor projecten die leiden tot substantiële CO2-reductie op basis van de inzet van voldoende bewezen technologie.	€0 - €6.000.000	Participatie (tot maximaal 90%) of achtergestelde lening.

Overzicht Zeeland

Fonds	Organisatie	Doel	Bedrag	Vorm
Zeeuws Investeringsfonds	Impuls Zeeland + partners	Verstrekken van risicodragend kapitaal voor (innovatieve) groeiende ondernemingen met een substantiële impact op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.	Investerings tussen € 200.000 en maximaal € 1.000.000.	participatie / lening bij hoge uitzondering

Overzicht Limburg

Fonds	Organisatie	Doel	Bedrag	Vorm
Innovatiefonds Brabant BOM	Polestar Capital	Revolverend fonds bedoeld voor kansrijke projecten op het gebied van CO2 besparing, energiebesparing, circulaire economie, duurzame energieopwekking of asbest sanering vóór of in Limburg.	Minimaal € 100.000 -maximaal € 25.000.000	leningen/ garantie-kapitaal
Polestar Circular Economy Debt Fund	Polestar Capital	Het Polestar Circular Debt Fund (PCDF) financiert innovatieve circulaire productie ondernemingen. Doel van het fonds is afvalvermindering, het substitueren van fossiele grondstoffen met circulaire grondstoffen en het verminderen van CO2 uitstoot.	Nb. PCDF is nog in gesprek met financiers en partners over de oprichting van het fonds.	(achter-gestelde) leningen
MKB leningenfonds LIOF	LIOF	Leningen voor onderneming in de start-, expansie- of groeifase, gevestigd in Limburg.	Minimaal € 150.000 -maximaal € 1.000.000	(achter-gestelde) leningen
Ontwikkelfonds LBDF	LBDF	Limburg Business Development Fonds (LBDF) verstrekt converteerbare leningen voor de opwerking van een haalbaar idee naar een volwaardig business concept inclusief businessplan – ‘proof of concept’.	Minimaal € 50.000 -maximaal € 250.000	Lening
Seed-fonds LBDF	LBDF	Verstrekken van aandelenkapitaal om een kennisintensieve startup in staat te stellen aanvullend (groei)kapitaal aan te trekken of tot een ‘break-even’ te komen.	Minimaal € 100.000 -maximaal € 500.000	Participatie
Participatie-fonds LIOF	LIOF	Investering in gestart innovatief MKB dat wil doorgroeien, en (middel) grote ondernemingen die willen groeien of denken aan overname, bedrijfsopvolging of turnaround.	Minimaal € 100.000 - maximaal € 5.000.000.	participatie/ (achtergestelde) lening
Chemelot Ventures	LIOF + Partners	LIOF investeert met DSM, de provincie Limburg en de Rabobank in de vroege- of late fase op het gebied van onder andere duurzame chemicaliën en materialen.	Doorgaans €500.000 - maximaal € 2.000.000.	participatie

Colofon

Dit rapport is opgesteld door ERAC,
in opdracht van ENZUID.

10 december 2020

CONTACT

Luuk Hammecher (ENZuid)
l.hammecher@enzuid.nl

DISCLAIMER

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ENZuid.

EN Zuid